

Karácsonyéji Álmok

Háborus pásztorjáték képekben.

Irta :

SZÉCSI ISTVÁN

Kapható a szerzőnél:

Hangony, Borsod vm. Szécsi-tanya.

Ára 70 fillér.

*Az előadás jogát öt példány megvásárlásával
lehet megszerezni.*

A darab tömörsége miatt két hét alatt betanítható.

Minden jog fenntartva.

D. a. J. Kr!

Kedves Kartársak!

Háboru van!

A mi hős honvédeink hóban, sárban, hidegben ott küzdenek a vörösrém ellen — nekik és szövetségeseinknek köszönhetjük, hogy a közelgő Karácsonyt — a szeretet ünnepét, — nem a vöröshordák talpa alatt letiportan, hanem a betlehemi Kisded lelkének ragyogása mellett ünnepelhetjük meg.

Itt küldöm pásztorjátékomnak egy példányát, fogadják olyan szívesen, mint amilyen jó szándékkal küldöm én.

Háboru van!

Segítsünk hős honvédeinken, kik érettünk szenvedve harcolnak, rendezzük meg a Karácsonyi pásztorjátékot, s annak jövedelmét juttassuk el a Magyar Vöröskereszthez, ha bármily csekély legyen is a jótékonycélra begyűlt összeg, de sok kicsi sokra megy.

Egy példányt azzal a kérelemmel küldök, hogy azt átnézve határozzák el döntésüket.

Az előadás joga öt példány megvásárlásával szerezhető meg, a négy példányt azután én feladom a rendelő címére, vagy az összeg előzetes, vagy utólagos beküldése ellenében.

A darabról nem szólok semmit, az beszéljen helyettem.

Az előadásnál a hátsó szin, — a jelenések helye, — átlátszó tüllel van függönyözve, ami csak megvilágításra látható. A világítás oldalról erős lámpafénnyel, görögtüzzel történik, de igen hatásos a magnéziumszallag, nem por illuminációja. Kapható bármely fényképészeti szaküzletben, de biztosan Calderominál, Budapest, Váci-u. 1. sz.

Hazánkra és Testületünkre Isten bőséges áldását kérem.

Hangony, Borsod vm. 1942 november hava.

Kartársi szives üdvözléttel:

Szécsi István

ny. róm. kat. kántortanító.

ELŐJÁTÉK:

Szin: egyszerű szegényes szoba, az asztalon halvány lámpa ég, szerény ebéd maradékai mellett ül Timárné, fia Laczi és leánya Katicza, az ágyban fekszik betegen hat éves fia Karcsika.

Timárné:

Ott künn zúg a vihar, havat kerget a szél,
Az ablakunk előtt zúgó nyelven beszél
Boldog karácsonyról, letűnt szép időkről,
Békében eltöltött karácsonyestékről:
Midőn a kis Jézus, isteni békében
Leszállott az égből karácsony éjféiben.
Megrakott fácskával, mosolygó orczával,
Sok szép ajándékkal, dióval, almával.
Laczi fiam, te még emlékszel reája;
Lobogó gyertyákkal tele volt a fácska,
Arany, ezüst szálak csillogtak-villogtak
A gyertya fényében fényesen ragyogtak.
Üveg-harang volt a fácska tetejében
Sok szép ajándék volt itt-ott szerte-széjjel.
Most im újra itt van karácsony estéje.
Újra behallatszik a vihar zengése.
Nincs itt jó atyátok, hirt sem hallunk róla,
Nem irt már levelet, hosszú fél év óta.
Karcsika meg beteg, elkészül a lelke
Hol nicsen háború; hol az örök Béke
Örömeiben fényes angyalok örvendnek,
A megígért Ige teljesedésének.

Laci:

Hát most a kis Jézus miért nem jön el hozzánk?
Talán mert távol van harcban édesatyánk?
Mért nem hoz most fácskát, aranyos almákkal,
Dióval, fügével, égő gyertyácskákkal?
Az iskolában is oly sokszor hallottam,

De a bibliából magam is tanultam,
 Hogy a gyermekeket Jézus mind szerette,
 Még, ha fáradt volt is, magához engedte.
 Mond meg hát jó anyám, kérlek mond meg nekem,
 Mert én így a dolgot sehogy meg nem értem,
 Mért nem jön el most a kis Jézus mihozzánk,
 Miért nem hozza most is el a kárácsonyfánk?
 Hisz' a gyermekeket ő úgy szeretheti,
 Hogy látogatását el sem felejtheti
 Meg azt is tanultam, hogy a szenvedőket,
 Az elhagyottakat, a nélkülözőket
 Segíti, ápolja, meg is vigasztalja,
 Egyetlen szavával maga meggyógyítja.
 Karácsony este van, Karcsikánk is beteg,
 A homloka forró, nézése réveteg;
 S oly szegények vagyunk; kevés a kenyerünk,
 Vékony a ruhácskánk, kimenni sem merünk;
 Atyám a harcban van, ki tudja, él-e még?
 A szomorúságból ugy-e ennyi elég?
 Mond meg hát jó anyám, kérlek mond meg nekem,
 Mert így a dolgokat bizony meg nem értem.
 Miért nem jön hát most a kis Jézus mihozzánk.
 Hogy most is elhozná a szép kárácsonyfánk?

Timárné:

Drága Laci fiam megmondom hát néked,
 Az iskolában is tanítottak téged
 Arra, hogy az Isten próbára tesz minket,
 Megadón tűrjük-e a szenvedéseket.
 Ad csendes jólétet, verőfényes napot,
 Holdsugaras estén fénylő csillagokat.
 Szép tavaszt, bő nyarat, gyümölcstermő őszt is,
 Pénzt, javakat bőven; de ad szenvedést is.
 Így akik elvettük a békés jólétet
 Háborus nyomorban is dicsérjük őtet.
 Az aki élvezte verőfényes napját,

Jó szívvvel türje el a sötét éjszakáját.
 Vagy, akkor szeressük csak a kis Jézuskát,
 Mikor élénk rakja sok szép ajándékát?
 S ha most a kis Jézus nem is jön hozzátok,
 Azért ne higgyétek, hogy nem gondol rátok.
 Napot derít éjre, a zord télre tavaszt,
 Mikor a nap csókja üde zöldet fakaszt.
 A borúra derü, háborura béke;
 A súlyos betegség válik egészségre.
 Mit meg nem ad ébren, megadja álmunkba'
 Berepül majd csendben szegényes házunkba'
 S az álom szárnyain elhozza a fácskát
 Neked s Katiczának szánt szép ajándékát.
 Karcsikának gyógyirt és szent enyhületet,
 S tán meg is gyógyítja a kicsi beteget.
 S ha reggel felkeltek, s szétfoszlik az álom.
 — Én is atyátokat mind hiába várom —
 Békével vegyétek, békével kell venni,
 Álom az élet is, az is el fog tűnni.
 Most tehát térjete csendben pihenőre,
 A kis Jézus legyen álmotoknak őre.

(Aludni térnek. Függöny.)

I. K É P.

Szin: Egy bokros hely, ledőlt fatörzsekkel, mohás, hasz-
 rasztos, galylyas talajjal; a szin homályos.

Ádám: *(miközben faleveleket gyűjt fekhelynek.)*

A fény már eltűnt, s vele az angyalok,
 Itt hagytak árván minket; s oly idegen vagyok
 E sivár helyen. De hideg és talán:
 A paradicsomban boldogok valánk;
 Nem fáztam én sem te,
 De ennek vége már
 Reánk az élet gondja, az élet harca vár.

Éva:... A rosszabb én valék; — vagy gyöngé
 csak, talán?

A tiltott almát, könnyelműn, én adtam néked át.
Bűnhődünk, bűnhődöm, s bűnhődnek gyer-
mekink,

Kik bűnben születvén, öröklik vétkeink.

(*Harasztra dől*)

Ádám: (*Mint előbb.*) S hallád az átkot, melyet
monda ránk,

Megtévedt bűnösökre, teremő szent Atyánk?
Előbb a kigyót átkozá felséges szava,
Hogy ne légyen neki nyugalma, otthona,
S hogy sorsa vétkeért még rettentőbb legyen,
— Hogy csábításáért méltó jelet vegyen, —
Megfosztá lábától, hason csuszon, mászon,
És, hogy gyűlölt legyen az egész világon.

Éva: (*Könyökölve.*)... Engem úgyátkozott:
fájdalommal szüljek,

Tőled jót vagy rosszat, megadással türjek.
S mivel a nagy bűnnek az oka én vagyok,
Női ivadékaim sem lesznek szabadok.

Ádám: (*Lefekszik.*)... Arcod verejtéke hulljon
kenyeredért,

Gazt teremjen a föld számodra vétkedért,
Halál halálával halj te, s ivadékod,
Sohse legyen teljes földi boldogságod.

Éva: De, ha jól emlékszem, — az átok végével
Vissza is fordult tán jóságos képével.

Ádám: Igen! és azt mondá: mindent elvesztétek,
Sem égen, sem földön nincs semmitek néktek,
Szivem irántatok irgalmas lesz mégis,
S hogy irgalmam mily nagy hallgassátok végig:
Ivadéktok közül születik egy asszony,
S hogy e nehéz büntől titeket lemosson
Életet ad szüzen egy Isten-embernek,
Ki vétkeitekért ártatlanul szenved.

Tündérpalotává válik egy istálló,
Ott szüli őt a Szűz, s Ő lesz a Megváltó.

Éva: Oh irgalmas Atyám! ha én azt várhatnám
Vagy legalább csak úgy, álmomban láthatnám,
Nagy bűn terhel engem, érdemetlen vagyok.
S gyötrelmeim érte igen, igen nagyok. *(Elalszik)*

Ádám: Fáradt szegény Éva, elnyomta az álom,
Most már a kin utját csak egyedül járom.
De, ha lassan én is elszunnyadok végre,
Bizom magam, s őt is a felséges égre.
S kérem a kegyelmet, kérem a nagy Istent,
Álmomban meglátni, aki megvált minket.
(Elalszik).

II. JELENET.

A remény angyala: *(Magnesium, vagy görög-tűz által illuminálva megjelenik, előttük megállva :)*

Itt fekszenek tehát, harasztba takarva,
Örül is vesztükön, a gonosz angyala,
De az Úr irgalmas, kegyelmes hozzájuk,
Teljesedni hagyja forró kívánságuk.
Meglátják álmukban, álmjelenetben,
Amint Megváltójuk eljön Betlehembe.
Fáj itt látnom őket, a földnek porában,
Nem pedig az égben, angyalok honában.
De szívem most örül, mert látnak álmokat,
S álmukban meglátják, szent Megváltójukat.
Meglátják Máriát, a szeplőtlen Anyát,
S amit úgy sajnálnak, az angyalok karát.
Most még bus az arcuk, most még uj hazájuk
Sok nyomoruságot, szenvedést hoz rájuk
No! de teljesedjék forró kívánságuk. *(El.)*

(Függöny.)

I. VÁLTOZAT.

Szin a régi, a háttérben a betlehemi jászol, a szent család, körülötte angyalok; a kar énekli: „Menyből szállott szent gyermek...” Magnesíummal illuminálva a leghatásosabb, de ennek híján erős fényű lámpa is megteszi. A pásztorok sorba jönnek, ajándékaikat vers kíséretében lerakják a kis Jézus elé. — A kar minden vers után egy-egy éneket énekel. (Vers és ének leírás külön.)
(Függöny.)

II. VÁLTOZAT.

(Szin mint az első kép végén. A szin tehát sötét)

Ádám: (*Ébredve.*) Álmodom vagy ébren vagyok?

Hová tűntek az angyalok?

Éva: (*ébredvezve szétnéz.*) Égi fény után ily sötét magány,

Rettentően büntetsz égi szent Atyám?

Ádám: Ne zugolódj Éva, remélhetünk, tehát Vétkeinket megváltani leküldi szent fiát
Irgalmas szent Atyánk.

A remény angyala: (*Kilép egy bokor mögül.*) Leküldi, mert szent és hiv ő,

Mert nagyirgalmu ő

Kit elárulni merész vala e férfi és e nő.

De mellétek adott engemet, míg vándoroltok itt,

Hová gőgös tettetek, pártütéstek vitt;

Hogy védjelek majd, hogy támogassalak,

Ha csüggedtek, hogy vigasztaljalak,

Ha a szenvedések tengerárja hány;

Ha csordultig lesz a keserű pohár,

Ha a földön minden elhagya

Ott áll mellettetek a Remény angyala.

Uj erőt öntök majd belétek

Szép célt tűzök elibétek.

Teremtő Atyánk akarja azt
Ő küldi e végső vigaszt. (*Kis szünet.*)

Ádám: (*Feláll.*) Volt társam, te szép angyalka,
Szenvedőknek szent vigasza,
Egyet kérnék még az Úrtól:
Utolsót, utravalóul:
Csak még egyszer szép angyalkám,
Szent Fölségét megláthatnám.

A remény angyala: (*Tagadólag int.*) Elfödi,
a bűn Őt tőled, kívánságod ne említsed.
(Eltűnik, ismét sötétség. Fügöny)

II. K É P.

(A szin lehet az előbbi, a háttér üres, egy tőke, vagy asztal, rajta kenyér, kancsó, egy nagy kés, a tőke vagy asztal mellett egy kis tőke ülőhelynek)

Ábrahám: (*a kis tőkén ülve, az asztalon nagy nagy tőkére könyökölve*)

Elrejtvék utaid mindeneknek Atyja,
S mily gyarló, mily véges néped gondolatja.
Te, ki a csillagok fölött uralkodol,
Szent akaratomnak a mindenség hódol.
Próbára tevéd ma érdemetlen szolgál;
Hűségem jutalma, az lesz, — amint mondád:
„Mivel te Ábrahám, egyetlen fiadat
Morióh hegyére felvezetted magad;
Hogy parancsom szerint, amint én óhajtom,
Feláldozzad nékem a szent tűzoltáron,
Igéretet teszek, hogy nemzetségedből
születik az ige, szeplőtelen Szűztől.
Téged nagy nemzetség törzsatyjával teszlesz,
Holtom után pedig kegyelmembe veszek.”
Szerelmes szent Atyánk, csillagok királya,
Gyarló teremtményid kegyelmes birája.
Köszönöm jószágod, hála tellett szívvél

Lelkemből eredő hő gerjedelemmel.
 Oh bár már láthatnám világ megváltását,
 Oh bár szemlélhetném annak Megváltóját.

(Elalszik. Függöny.)

I. VÁLTOZAT.

(Az előbbi szín, a háttérben — mint előbb, a betlehemi jászol, mikor a függöny feljön a kar éneklí: A próféták-
 nak lelkei láttak stb. Az első kép egyik oldalán most
 már Ádám, a másik oldalán Éva áll. — Ének: Harma-
 tozzatok égi magasok stb. A függöny leszáll. Ének:
 Örvendjen szívünk, lelkünk, mert máma éjszaka ... stb.)

Ábrahám: *(Felébredvén, csodálkozva körül tekint.)*

Seregeknek szent Istene! álom volt-e amit
 láttam?

Vagy eleven földi testtel csakugyan az égből
 jártam?

Akár így volt, akár álom, amit itt az imént
 láttam,

De, hogy égi jelenet volt, azt elhihettem nagy
 bátran.

(Feláll és a karral éneklí: Harματοzzatok stb. Függöny)

III. KÉP.

(Szín lehet az előbbi, néhány kövel s szétszóró tőkékkel.)

Jákób: *(batyuval a hátán s hosszú kampós bottal jön be.)*

Kiűzettem tehát a szülői házból, ott hagytam
 mindent amit annyira szerettem

Elhagyatva járom e nagy pusztaságot,
 Csak az Úr szent szeme virraszt itt felettem.

(Egy nagyobb követ kinéz, batyuját mellé teszi, botjával
 megveregeti azt)

Ő adhatta nekem ezt a kemény párnát,
 Hogy fejem aljára azt felhasználhassam,

A 2. magyar hadsereg emlékezetére

KARÁCSONYÉJI ÁLMOK ÉBRESZTÉSE...

E sorok szerzőjét az a megtiszteltetés érte, hogy a néprajz-, történet- és nyelvtudomány jelesei körében 1979 és 1983 között részt vehetett a dr. BAKÓ Ferenc irányításával folyt *Palóc Nagymonográfia* gyűjtő és feldolgozó munkálataiban. Ám gyakorta előfordul – miként azt követően is –, hogy a tanulmányok s a további, tematikus kis közlések után előkerül egy-egy „helye nem volt” cédulaköteg, későbbi továbbgondolást vagy összevetést igénylő jegyzetsor, illetve olyan apró tárgy, amit már csak az évek során kialakult bensőséges emberi kapcsolatok emléke miatt is megőriz *e táj örökös vendége*. Így volt ez akkor is (1981 őszén), amikor egy néhány napos hivatalos kiküldetés végén gyermekkori barátom és játszótársam, a *borsodbótai Koós Sándor* egy kisméretű, keskeny füzetet rejtő borítékot adott át nekem. A korábban rendszeresen együtt töltött nyári szünidők után az egyre ritkább találkozások barátommal egyúttal az apai ág alatt táplálkozó barkó földi gyökök lazulásából is adódtak. De ilyentájt és nyomós okkal is – egy-egy később szerzett jóbarát, közelbe került társ elvesztését követő riadalom nyomán – jó, ha az ember immár nem szégyell emlékezni. – Valahogy ezzel egyidőben

került ismét kezembe ez az ajándékba kapott füzet, amit mostanában egyre gyakrabban lapozok föl.

A színes egyéniséget övező tisztelet és kollektív emlékezet szerint SZÉCSI István népes családjával (4 leány és 2 fiú) a Fülek és Rimaszombat között fekvő *Korlát* községből (ma: Konrádovce, Szlovákia) valószínűleg az 1910-es években került az Ózd környéki *Kissikátorba*. Itt 1926-ig tanítóskodott, majd a „Kerekföld” nevű tanyára költöztek ki, ahol feleségével együtt gyümölcsöző boltgárkertészetet alakítottak ki. (A család lakhelyét később már a Borsod vármegyei Hangonyhoz tartozó Szécsi-tanyaként ismerték.) Tanítványai számos történetet és anekdotát őriztek meg a hétvégi litániákat önállóan celebráló, értően zenélő Szécsiről. Tölcséres gramofonját – jó időben – ablakában helyezte el, hogy a muzsikát a falubéliek is élvezhessék. Egyetlen tanteremben, összevontan okította a hat osztály növendékeit, akik szigorúsága ellenére is szerették, tisztelték. Számosan idézik szüleik, nagyszüleik átszellemült elbeszéléseit, melyekben „a Szécsi tanító úr” által ünnepekre *betanított számtalan színdarab* előadásának izgalmát és sikereit idézték meg. Ezek egyike volt az is, amelynek nem csupán színpadra állítója, hanem egyúttal *szerzője is volt*. Mindenesetre elgondolkodtató – s nem hinnénk, hogy csak utólag találunk rá lélektani magyarázatot –: e „háborús pásztorjáték” megszületésének időpontja a

korosodó, akkor már nyugalmazott római katolikus kántortanító élet(műv)ében.

Az *előjáték* alaphelyzete a következő: a családfő távollétében nélkülöző Tímár-család (asszony és három gyermek) az esti fohász után álmra tér. Ezt követi a négy bibliai „kép” és az azokat tagoló változatok s jelenetek sorát összekötő jellegzetes, *karácsony bőíti paradicsomjáték fűzére*. A sokfelé elterjedt hazai, később elenyészett liturgikus játék a magyar nyelvterület peremvidékén marad fenn, másfelől pedig a felvidéki német, szlovák és délvidéki szász *bányász-iparos csoportok* által éledt fel újra. Ha figyelembe vesszük az iparosodó barkó „felvidéken” megszületett, a bűnbeesést, az emberi szenvedés bibliai történeteit, súlyos példázatait, a csábító bűnt s a megváltás reményét fel-felillantó moralitásait gyakorlott műírói stílusban feldolgozó népnevelői szándékot, a *hagyományélesztés legutolsó korszakának* egy igen sajátos példájára lelhetünk itt. Mindezt legvilágosabban egyrészt a hagyomány szerint megidézett Szent Család szálláskeresésének, majd menekülésének jelenete, másfelől pedig a monologizáló Remény angyala mellett az őszinte bűnbánatról meggyőződő Gábiel – ha kimondatlanul is, de az ősi játék logikája szerint – *meggyógyítja* a halálosan beteg Karcsikát, s Karácsony estéjén *hazasegíti Tímárt*, a hadviselt apát.

S e fél évszázaddal ezelőtt íródott karácsonyi mese-játék olvastán mégiscsak eltöprenghetünk azon,

*vajon miként írta volna meg háborús pásztorjátékát
Szécsi István, ha csak megsejti: mi történik majd a
karácsonyi szabadságról visszatérő Tímárokkal 1943
elején a Don-kanyarban?!*

Kecskemét, 1992. december 1.

Kriston Vízi József

CSOÓRI SÁNDOR: TE, NAPRA ÉHES

A Pergőtűz forgatása közben

Mit tudtál volna mondani
a haldoklóknak?
Mit tudtál volna mondani nekik ott,
a rögtönzött, harctéri szalmaágyon?
A sarokban géz,
vatta,
jód,
véres kitüntetések
s kint, az elgazosodott kertben kutyatej,
homokvirág
és doni tulipánok
s a futóárkos, tavaszi földek fölött is
úgy röpködnek mélyrepülésben a puska golyók,
mint bogarakra vadászó fecskék.
Mit tudtál volna
mondani nekik ott, a hullámszó
front-recsegésben,
akna-bűzben?
Hogy hősök vagytok, angyaloknak besorolt fiúk
és pünkösdirózsa-nagy sebetektől
gyógyul a haza?
Hogy az otthoni kutak vizéből
majd a ti mélyben vándorló arcotok

néz föl a vizet húzó nőkre
és sajogni fog a nyár utánatok?
Sajogni? égni?
s nagy vella szalmák
felhősítik értetek el az eget?
Vagy hogy a hosszú nyárfasorban
szakadék nyílik ott, ahol neveltetek?
Mit tudtál volna mondani nekik épp te,
aki a csúszó-mászó sárral is szövetkezve
az élet irgalmáért
könyörögsz folyton?
Harsog most is a retek fogad alatt,
s már mennél, suhannál szökevényként,
virágöl vonz magához délutánra.
Mit tudtál volna mondani nekik
te, Napra éhes, te, örökéletre éhes?

(Megjelent: „A világ emlékművei” c. kötetben.
Bp. 1989.)

Hasonmás kiadás

Szerkesztette: *dr. Kriston Vízi József*

Kiadó és nyomda:

Házinyomda GMK, Kecskemét

Felelős vezető: *Fehér Dezső*

ISBN 963 7216 235

Hogy árva fejemet bujdosó létemre
 Ez éj idejére arra lehajthassam.
 (Lefekszik, botját maga mellé teszi, felülve imádkozik)
 Neked ajánlom fel testemet, lelkemet,
 Mindentudó Atyám te őriz engemet.
 Őrizd ősz atyámat, őrizd jó anyámat,
 Őrizze szent karod haragvó bátyámat.
 És, ha pilláimat lecsukom, lezárom
 Enyhe és üdítő legyen majd az álom.
 (Ledől, elalszik. Fügöny.)

I. VÁLTOZAT.

Első jelenet.

Szin: elől, mint előbb, a háttérben a szent család, Mária
 a kis Jézus felett virraszt, szent József oldalt alszik.

Szűz Mária: (*Énekel.*) Aludj, aludj szívem
 gyöngye,
 Harmatocska virágom,
 Gyászos rózsám, szép violám.
 Gyönyörű rozmaringom.

Szent József: (*Ébredve.*) Megintett álmomban
 a fölséges Isten,
 Veszélyben a kisdéd, ne maradjunk itten.
 Heródes, a király, bűsz haragra gyúla,
 Fél, hogy romba dülhet királyi trónusa.
 E kisdedtől félti, poroszlóit küldi
 És az új kis királyt, le akarják ölni.
 Azért hát meghagyta a szép angyal nekem,
 Hogy a kis Messiást meszire elvigyem.
 Messze Egyiptomba, hol nem ismer senki
 Siessünk tehát őt biztonságba tenni. (*Készü-
 lődnek.*)

Második jelenet.

Pásztorgazda: (*Sietve bejön.*)
 Dávidnak családja, oh! szent familia!

Siessetek innen, József és Mária;
 Veszélyben a kisdéd, bojtárim jelentik,
 Hogy sok király-szolga gyorsan közeledik
 Jeruzsálem felől, gyilkos kard kezükben,
 Kegyetlenség, vadság tükrődzik szemükben.
 Menyjetek, fussatok, mentsétek meg őtet,
 Az Úr szent nevében, Ő legyen vezértek.

Szent József: *(Miközben készülnek az utra.)*
 Köszönjük jószágod, jámbor pásztor gazda
 Jószágodnak díját az Isten megadja.
 Amit irántunk te jót tettél ma itten
 Fizesse meg néked a jószágos Isten. *(Meghajlik.)*

Öreg pásztor: Már meg is fizette, mert vendégül láttam,
 Akit Izrael várt, s akit én is vártam. *(Mind el.)*

Harmadik jelenet.

Luczifer: *(balról belép.)*
 Mennyi fáradságba, mennyi gondba került
 Mig Heródes király annyira felhevült,
 Hogy szolgálkat küldött ide, Betlehembe,
 Hogy ujszülöttjeit mind megölettese.
 S im a kis Messiás kisiklott kezemből,
 Mi hasznom most nekem a többi vesztéből?
(Fel s alá jár.)

Gábor angyal: *(Belép meglátja Luczifert.)*
 Ah! a tagadás angyala, mily zord, szomorú, a képe,
 Bánja, hogy a kis Messiás nem ragadt az ördögi lépre.

Luczifer: *(Meglátja, gunyosan mosolyog s lábát megvetve előtte megáll.)*

Gábor angyal: Kárhozat lelke itt mit keresel?
 Dühödben zordan mért nevetel?

Luczifer: Ne csufolj, hogy most kisiklott
kezemből

Még nem adtam fel játékomat,
S jön idő mikor elérem majd, elérem végső
céloamat.

Ne örvend, hogy Urad leküldé váltságul tulaj-
don egy fiát

Csak ezután hintem majd el a lázadásnak egy
faját

S a magból bőven fakad majd, a lázadásnak
örök fája

Akkor én emlékeztetlek téged munkámnak
diadalára.

Hogy most öröm van a földön, mert leszállott
a Szeretet,

A gyűlölet majd diadalt arat; emlékeztetlek
tégedet.

Gábor angyal: Te perbe száltál Alkótónkkal,
teremtményit megrontottad,

Egész világ synylődésben, nyomorban van te
miattad.

Látod-e ki fekszik itten? egy megrontott földi
ember.

S álmában is azt kívánja, jöjjön el az Ő országa,

Mit ér, hogy most bűnös testtel, néked szolgál,
Porban fetreng?

Szebb hazába vágyik lelke, mert belé az Úr
lehelte;

Mert így az Istentől ered,s nem sokat törődik
veled,

Akárhogy csábitgatod, édes szóval ámitgatod.

Vége lesz már uralmadnak, vége lesz ország-
lásodnak.

Megszületett a Messiás, a kis Jézus az senki
más.

Ő a szeretettel jött le, te gyűlölettel vagy
telve.

Távoz tehát, mert szent e hely, ahol gonosz
tűdőd lehel.

A kised messze biztonságban, a legfőbb Úrnak
oltalmában.

— **Luczifer:** (*Dacosan.*) Eltávozom de tudd meg
angyal, a földön lélek igen sok van,
Hol fészket ver majd szellemem, s ott a taga-
dást hirdetem.

A gyűlöletnek elvetett magja, két ezer évig
csirában hagyva.

Szépen megnő, lassan s végre, gyűlölet erdő
lesz belőle.

Akkor kincsért lelkeket adnak, az imádsággal
egész felhagynak.

Egy cél lesz csak: élvebben élni, az igazságot
messze száműzni.

Nők erkölcsse piaci cikk lesz, s vesz belőle ki-
nek pénze lesz.

Igazságot is pénzért vesznek, s ha nem így élsz
bolondnak neveznek.

S ha minden kincset meg nem kaphatnak, pus-
kára, kardra, ágyura kapnak.

S eljövend olyan vérözön, amilyen volt a vizözön.
Milliók küzdnek majd egymás ellen, melyben a
gyűlölet lesz az elem.

Millió özvegy, millió árva, a béke napját hiába
várja,

Siralom völgyé válik a világ csupa szenvedés,
csupa vérvirág.

Anyák könnye, emberek vére, tavakká nőve ez
lesz a vége.

Ha hulla, vérszag lesz a levegőbe, küzdelmem-
nek ez lesz a bére.

S a kihalt világ felett megállok, innen angyal
neked kiálltok:

Hogy emlékezvén a mai napra, mit tett a ta-
gadás angyala.

(Hirtelen erős fény s a függöny leszáll.)

VÁLTOZAT.

Jákob: (*ébredve.*) Mi történt az éjjel vélem?
Álom volt vagy mire véljem?

Vagy megláttam miről atyám oly gyakorta
regélgetett.

Az emberek régi lakát, a fényes, csillagos eget.
S hogy futott a szent Család el, hogy a Mes-
siást megmentse!

Ő lesz tehát a megváltó, aki eljön Betlehembe.
Igy már én sem zugolódom, a pusztákat vigan
járom.

Ha az ördög elélem kerül, angyal jön majd se-
gítségül.

(Függöny.)

IV. KÉP.

(Szin : ami az előjátéknál volt, a háttér azonban szabad.
Mikor a függöny feljön, a két gyermek fekszik az ágy-
ban, mintha aludnának, Timárné a kis beteg fia ágyán
egy széken ül s szintén alszik. — Az asztalon egy
lámpa lehuzva, halványan ég.)

Karcsika: (*Lázasan beszél.*)

Anyácskám nézd! mily szép belül az ég
Ily szépet, ragyogót soha nem láttam még.

Amott szép angyalok ide-oda járnak,

Nekem integetnek, megyek anyám, várnak (*Felül*)

De nyujtsd hát ajkadat, szeretett jó anyám,

S vedd bucsu csókomat, meny lesz már a hazám.

Ni! most az angyalkák ágyamhoz repülnek,

Csókoljál meg anyám, addig el nem megyek.

Itt jön a kis Jézus, fehér ruha rajta
 Szelid a nézése, mosolygós az arca.
 A kezemet fogja, s hívogat magához.
 Csak letudnék menni az ágyról anyámhoz.
 Hogy megcsókolhatnám, de erőm elhagyott ...
 Most már nem fáj semmim, most már jobban
 vagyok.

*(Anyjára néz s hátrahanyatlik elalél. Az anya
 tovább alszik.) (Függöny.)*

Második jelenet.

A Remény angyala: *(a szín háttérében állva)*
 A gyermek tán halott, az anya aluszik,
 A fiu, s a lányka boldogan álmodik.
 Szomoru ébredés szomoru valóra,
 Keserü köny hull majd a pici alvóra.
 Mert hisz nem halott ő, menyben jár már lelke
 Jézus hívta őt fel a menyei kertbe.
 Itt csak teste maradt s egy nagy, mély fájdalom
 Az anya szívében panaszos siralom.
 Az atyja távol van, az inség kopogtat,
 Boldog Isten látja siralmas voltokat.

Luczifer: *(gyorsan, mosolyogva lép be.)*
 Ime! Itt vagyok a tagadás angyala
 Ki tett ígéretét látod meg is tartja.
 Megmondám ugy-e hogy győzni én fogok?
 Megjelenésemre ez a jogot, okot. *(Az alvó
 családra mutat.)*

Ez hát a boldogság, ez hát a szeretet?
 Amit a Messiás előre hirdetett.
 Nézd csak az ő s fátat gyönyörűen díszlik,
 S az üdvözül csupán, aki arról eszik.
 Mi az a szeretet, mi az a boldogság?
 Ez családi jólét?... ez csak nyomoruság.
 Most már csak nem mondod itt angyal

szemembe,
 Hogy még hinni lehet a hitvány emberbe?
 Ki irtja a vadak öldöklő fajtáját,
 Kárt okozó csirák végső maradékát,
 S amikor már nem lel semmi ellenséget
 Önmaga ellen szít bűsz förtelmességet.
 Szerzett tudománya mindenféle ágát
 A harcba viszi be, hogy ölje fajtáját.
 A földön, viz alatt, fent a levegőben,
 Gyilkolja az ember egymást rossz kedvében.
 Fűtyülő gránátok, ágyuk bömbölése,
 Dum-dumos golyóknak szörnyű kártevése,
 Kiirtja majd végül e hitvány fajzatot. (*Kacag.*)
 Akkor én — Luczifer — kacagok majd nagyot.
 Eljön az én időm, urad majd meglátja,
 Hogy nem fogott rajtam az ő sulyos átka.
 Most jöjjön el újra a szerető Ige,
 Ide a szobába és ne Betlehembe
 Nézze meg, lássa meg dédelgetett népét.
 Arathatja szépen elvetett vetését.
 Most már mondhatod is jó angyal bátran el:
 Luczifer! Luczifer! tiéd a győzelem.

Reményangyala: Hazudsz átok angyal, hazug minden szavad.

Majd visszadob odvadra a te örök Urad.
 Vértől virág fakad, a kinből boldogság,
 Uram kezébe van mindenre orvosság.
 Távozz tehát innen, felséges parancsra.
 Különben porba sujt Gábor angyal kardja.

(Erős fényben megjelenik Gábor főangyal csillogó kardjával, mire Luczifer rémesen kacagva kirohan) (*Függöny.*)

VÁLTOZÁS.

(Kint halk kopogás az ablakon.)

Karcsika: (*Ébredvezve, révetegen széttelint.*)
 Ahol én most jártam, ott nincsen szegénység,

Ott minden oly ékes és csupa tenyesség.
 Oh, ha oda most már mindnyájan elmennénk
 Akkor ide többé tán vissza sem jönnék.

(Az ajtón erősebb kopogás, Timárné ébredve kérdi.)

Timárné: Ki kopog éjnek-éjszakáján
 Kicsi házacsánk ajtajánál?

Timár: *(Kintről)* Nyiss ajtót anyjukom
 Én zörgetek itten,
 Mert haza segített
 A fölséges Isten

Timárné: *(A lámpát felhuzza, siet ajtót nyitni, Timár belép.)*

Timár: Kedves hitvestársam
 Lacikám, Katicám
 Kicsi, gyenge fiam.
 Aranyos Karcsikám,
 Hazajött apátok.
 A kis Jézus küldte,
 Hogy haza érhessen
 Karácsony estére.

(Sorba ölelgeti őket)

Nem csak én jöttem meg
 Küldött ő még mást is:
 Almát, diót, cukrot,
 S szép piros galárist,

(Sorba kibontogatja)

Anyátoknak kendőt,
 Lacinak szép könyvet,
 Katicának kötényt,
 Karcsikának mindent.

(A színes öröm, ujongás, a rendező irányítja.)

Timárné: Drága kicsi Jézus, áldott legyen neved,

E nagy jószágodért hálát adok Neked.
Térdeljünk le sorba ... Kicsi Jézus áldunk.
Hallgasd szeretettel hála imádságunk.

(Mind : letérdelnek, hangosan elmondják az Urangyalát,
majd : „A prófétáknak lelki láttak“! Ének alatt a hátsó,
színen a betlehemi jászol, a szent Család, angyalok.
jobbról Ádám, balról Eva. Finisnek a kar kívülről énekli:

Venite adovemus
Venite adovemus
Venite adovemus

Domine!

(Magnesium fényben megjelenik Gábor főangyal.)

Gábor főangyal: A bűn megtoroltatott.
S a nép fogad bűnbánatot,
S a kegyelmeknek Istene
Békét küldött a földre le.

(A kar és a szereplők éneklik)

Milyen jó a kis Jézus stb.

(Ezen képben a függöny lassan leszáll.)

*Vitéz Borbély-Maczký Emil Borsod
vármegye Főispánja Öméltóságának,
a falu igaz barátjának mély tisztelettel
ajálja:*

a szerző.